

26 november 2015

Starterskit Cirke1stad

5 basisvragen om je op weg te helpen

Waar staat Cirkelstad voor?

Cirkelstad

Cirkelstad staat voor een in de praktijk bewezen aanpak om de circulaire én inclusieve bouwsector waar te maken. De gebouwde omgeving zien we als een enorme mijn. Vol met materialen die niet op de afvalberg hoeven te verdwijnen, omdat ze van waarde blijven door bij onderhoud, renovatie of bouw de materialen terug te brengen in de kringloop. Wat geld oplevert. De industrie maakt nieuwe producten voor een gelijkwaardige toepassing. Een stad zit ook vol met talenten. Er ontstaat echter een pool aan uitvallers omdat 'werkgevend en opdrachtgevend Nederland' deze talenten nog niet ontdekt heeft. Wanneer we op een locatie actief zijn, hebben we oog voor ieders talent en zetten in op ontwikkeling. Dat levert een hogere betrokkenheid op, daar wordt ons werk beter van en levert een goede maatschappelijke businesscase op.

Kortweg: 'Cirkelstad maakt werk van steden zonder afval, zonder uitval'

Handelingsperspectief

Cirkelstad biedt een platform voor regio's om doorbraken te forceren. Publieke én private partijen werken samen, om oude routines bespreekbaar te maken en werk te maken van nieuwe inzichten. De basis ligt bij elke individuele partij en vaak bij de betrokken persoon zelf. Daar start de ambitie en de motivatie tot (blijvend) waarmaken. Vijf perspectieven bepalen de (werk)agenda van Cirkelstad.

- **Pragmatisch.** Het betrekken van het dagelijkse werk, projecten, om praktijkvragen te delen.
- **Versnellen.** Ervaringen ontsluiten en delen binnen en tussen Cirkelsteden.
- **Verrijken.** Verkennen en onderzoeken van nieuwe vraagstukken.
- **Verankeren.** Borging in de (lijn)organisatie om voortgang persoonsonafhankelijk te maken.
- **Markt beïnvloeden.** Met partners kansen verkennen en in gelegenheidscoalities realiseren.

Regionale stempel

Het handelingsperspectief is overal gelijk, de praktijk is overal anders. Elke regio of stad heeft haar eigen vraagstukken en uitdagingen. Dat is goed. Daar zit juist energie. Cirkelstad is dan ook geen keurslijf met dichtgetimmerde eisen en richtlijnen. We zijn gelijkgestemd in de kern en zeer divers in de uitvoering. Projecten en initiatieven zijn veelal lokaal of regionaal georiënteerd. Geen afval door materialen her te gebruiken. En waar kun je dat nu beter doen dan op de plek waar het materiaal al is. Daarmee meteen minder uitstoot. En voor mensen tot een afstand tot de arbeidsmarkt is het juist laagdrempeliger om in de eigen omgeving waardevol te zijn.

Daarnaast zijn veel van de projecten vernieuwend en de effecten nog deels onbekend. Dat maakt het logisch om ze kleinschalig in te steken. Dat zorgt ervoor dat je het meteen kunt gaan doen, je kunt direct beginnen. Het wordt meteen concreet. De projecten zijn lokaal, het gedachtegoed is nationaal, zelfs globaal. Juist door te kiezen voor de kleine aanpak en daardoor meteen de praktijk in te kunnen gaan, is het mogelijk om de beweging in gang te zetten. Stap voor stap aan de hand van de concrete praktijk het gedachtegoed te verspreiden. Het instituut Cirkelstad heeft een belangrijke rol in het verbinden van de verschillende projecten en regio's, al doende kennis te ontwikkelen en te verankeren en te zorgen voor nationale zichtbaarheid en erkenning.

Welke ervaringen zijn er?

10 jaar aan ervaring, nog eens 10 jaar te gaan

Cirkelstad is tien jaar geleden ontstaan. Door te doen. De Roteb (stadsreiniging), Oranje (sloopbedrijf), Holcim (betonproducten) en Woonbron (woningbouwcorporatie) hebben in samenwerking verschillende projecten gerealiseerd waarmee kringlopen gesloten werden en mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt geleid naar een werkplek. In die 10 jaar werd duidelijk dat het nooit alleen gaat. Altijd in samenwerking. Soms met partijen waaraan je alles weer moet uitleggen, soms met partijen met nieuwe kennis en toegevoegde ervaringen. Beide is goed, om in de breedte te kunnen werken naar een nieuw economisch systeem, circulair en inclusief. De businesscase is rond en een handreiking opgeleverd. De komende 10 jaar staan in het teken van verbinden. Met andere regio's (bijvoorbeeld Stadstuin Overtoom in Amsterdam) en cross-sectoraal (zoals op de DDW). Om de te zorgen voor nieuwe projecten, nieuwe partners, en zorg te dragen dat betrokken partners hun kennis en kunde borgen in hun lijnorganisatie.

Nieuwbouw

Bij de nieuwbouw op Heijplaat is de markt gevraagd om te participeren in de transitie naar de circulaire bouw. Zo werd kringloop voor kringloop gesloten op de verschillende projecten die in de wijk werden uitgevoerd. Voor de sectoren van glas en hout waren de circulaire mogelijkheden al wel duidelijk, voor baksteen en beton zijn de eerste stappen gezet. Zo is de Rondolaan opgeleverd met de eerste cradle2cradle kalkzandstenen en hebben verschillende talenten weer werk gekregen.

Renovatie

Het oud handelskantoor in Rotterdam is geheel gestript. Met de vrijkomende materialen en de materialen die vrijkwamen uit de directe omgeving is het pand weer ingericht. Zo is de restauratie opgebouwd uit de glazen elementen van de

tuinbouwkassen. Duidelijk werd dat werken met mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt zeker goed mogelijk is. Het vraagt om een betere planning en in de ontwerpen kan rekening gehouden met nieuwe instromers.

Buurtbewoners als uitgangspunt

Het initiatief is vanuit de bewoners op Heijplaat gekomen. Wat als we nou de komende jaren in een 'bouwput' leven, kunnen we dan zoveel als mogelijk groen behouden? Dat houdt de wijk leefbaar en veilig. Twee bewoners hebben het 'Groenkleed' gerealiseerd. Al het groen uit de wijk wat moest wijken voor de sloop/nieuwbouw is mobiel gemaakt. Om steeds te verplaatsten en uiteindelijk de plek te geven waar het blijft staan. Ook is de bomenbank hierbij betrokken.

Onderwijs

Waar organisaties werken aan een nieuwe economisch systeem, ontstaan vele vragen. Studenten aan de hogeschool hebben veel onderzoeksprojecten uitgevoerd en kennisproducten opgeleverd om het verhaal verder te kunnen verstellen en bereikbaar te maken voor weer andere partijen. Het betrekken van studenten maakt ook dat zij het nieuwe denken als basis mee kunnen nemen in hun (bouw)carrière,

Hoe kan ik mee doen in 7 vragen!

Heb jij dezelfde ambitie?

Eigenlijk een vraag vooraf, deel jij de ambitie van Cirkelstad? Zo ja, dan maak je er vast ook werk van. Wil je jouw vragen en ervaringen delen om te versnellen, neem dan contact op.

1) Hoe kun je contact opnemen?

Bel (085 - 003 01 21) of mail (info@cirkelstad.nl) de gemeentesecretaris van Cirkelstad met je vraag.

2) Welke ervaring wil je delen?

Cirkelstad wil partijen in de regio verbinden die 'werk maken' van hun eigen ambitie. Het gesprek met de gemeentesecretaris gaat dan ook over jouw eigen case. Welke ervaring wil je inbrengen? Is dat een afgerond project waarvan de evaluatie van waarde is, wil je een op te starten project inbrengen, of juist het opstellen van jullie beleidsdocument?

3) Welke rol pak je?

Je kunt ervoor kiezen om als 'partner' actief mee te draaien in het regionale verband. Dit zijn de partijen die projecten inbrengen, gezamenlijk leren en tot nieuwe projecten komen. Je kunt er ook voor kiezen om als 'vriend' aan te halen. Deze partijen zitten meer op afstand van de praktijk, zijn van waarde door hun specifieke kennis en netwerken. Het is duidelijk dat Cirkelstad van beide rollen een proactieve houding verwacht.

4) In jouw regio nog geen Cirkelstad actief?

Wanneer er nog geen Cirkelstad in jouw regio actief is, kan die geïnitieerd worden. Samen met de gemeentesecretaris ga je op zoek naar partijen welke 1) een afspiegeling van de keten zijn 2) mix van publieke en private partijen 3) hebben zowel een circulaire als inclusieve ambitie 4) ieder is bereid om een eigen case in te brengen en ervaringen te delen. Om vervolgens de ondersteuning vanuit Cirkelstad in te regelen

5) Waar bestaat de ondersteuning vanuit Cirkelstad?

Ondersteuning regionaal

Mngt van regionaal overleg en partnerschap.

Communicatie over projecten en referenties.

Aanvullend onderzoek opzetten en begeleiden.

Ondersteuning landelijk

Mngt van de landelijke events en college.

Website, LinkedIn en Cirkelstadsblad.

Redactie op kennisproducten en Academy

6) Wat houdt het lidmaatschap van Cirkelstad in?

Grote partners leggen jaarlijks een lidmaatschap in van €5000,- en kleine partijen dragen bij naar draagkracht. Voor vrienden is dat €1000,- of naar draagkracht.

7) Wat houdt het college van Cirkelstad in?

Cirkelstad heeft een aantal ambassadeurs die helpen om visie te bepalen, netwerken te verbinden en het verhaal op een positieve wijze gevraagd en ongevraagd te verspreiden. Jacqueline Cramer is de burgemeester met verschillende iconen als wethouders.

Hoe ziet de Academie er uit?

Uitgangspunt

'Do It Yourself' staat centraal binnen de Academie van Cirkelstad. Kennis en ervaringen van de aangesloten partners worden digitaal gedeeld. Steeds vanuit het idee om jou te ondersteunen bij je eigen praktijkvraagstuk. Heb je daarbij nog vragen? Kun je direct een reactie plaatsen bij het document of de betreffende persoon met ervaring bellen of mailen.

Opbouw van de academie

Om de kennisproducten snel terug te kunnen vinden in de Academie, zijn de producten ingedeeld naar de volgende matrix. Verticaal zijn er vier leergangen (werkgebieden) en horizontaal de vijf realisatie fasen van visie naar verankering (borging).

De leergangen

Kennis en ervaringen zijn ingedeeld naar vier leergangen. De eerste gaat over het Gebied. Denk daarbij aan wijken, steden of regio's. De tweede gaat over Bouwwerken, zoals gebouwen, infrastructuur of kunstwerken. De derde gaat over de Mens. Denk daarbij aan empowerment, schoolverlaters of juist eindgebruikers. De laatste gaat over de organisatie, het realiseren van werken leerplekken tot en met start-ups.

Orderingsprincipe van de academie

Fasen van realisatie	Leergangen			
	Gebied	Bouw-werk	Mens	Sociaal bedrijf
Fase 1 Bewustwording				
Fase 2 Visie				
Fase 3 Opdracht				
Fase 4 Operatie				
Fase 5 Verankering				

Van visie tot en met verankering

De allereerste fase gaat over bewustwording, wat is de urgentie en mogelijkheden voor een stad zonder afval, zonder uitval? Dan begint de tweede fase van visievorming. Wat is onze kijk en hoe komen we tot beleid? De derde fase is die van opdrachtgeven en nemerschap. Een belangrijk kantelpunt om daadwerkelijk tot een nieuw economisch systeem te komen in Nederland. De vierde fase gaat over het operationeel maken van de visie. Hoe ziet mijn werk er uit? De laatste fase is die van verankering. Zorgdragen dat de organisatie niet meer afhankelijk is van pilotprojecten, maar de gehele bedrijfsvoering is gebaseerd op het realiseren van een stad zonder afval, zonder uitval.

Green Deal Cirkelstad, wat is dat?

Vijf nieuwe Cirkelsteden

Met de ministeres van IenM, EZ en BZK is afgesproken om in de periode tot en met 2016 tot minimaal vijf nieuwe Cirkelsteden te komen, te realiseren vanuit de volgende overwegingen.

- Om onze welvaart ook voor toekomstige generaties te behouden is het nodig om het concurrentievermogen van onze economie te versterken en tegelijkertijd de belasting van het milieu en de afhankelijkheid van fossiele energie en schaarse grondstoffen te verminderen.
- Creativiteit, ondernemerschap en innovatie zijn essentieel om deze omslag naar groene groei mogelijk te maken. Bedrijven, burgers en maatschappelijke organisaties nemen volop concrete initiatieven voor vergroening van economie en samenleving. Met de Green Deal Aanpak wil het kabinet deze dynamiek in de samenleving op groene groei optimaal benutten.
- Green Deals bieden bedrijven, burgers en organisaties een laagdrempelige mogelijkheid om samen met de overheid te werken aan groene groei. Initiatieven uit de samenleving staan daarbij aan de basis. Daar waar deze tegen belemmeringen aanlopen die volgens initiatiefnemers kunnen worden aangepakt op rijksniveau, wil het kabinet zich inzetten deze weg te nemen of op te lossen om zo deze initiatieven te faciliteren en te versnellen. In een Green Deal leggen partijen hierover concrete afspraken schriftelijk vast.
- De resultaten van een Green Deal kunnen gebruikt worden bij andere, vergelijkbare projecten, waardoor er navolging kan plaatsvinden en de reikwijdte van een Green Deal kan worden vergroot zonder dat daar specifieke ondersteuning vanuit de Rijksoverheid tegenover staat.
- De onder de noemer Rotterdam Cirkelstad samenwerkende organisaties en bedrijven hebben met hun missie 'werk maken van steden zonder afval en zonder uitval' de afgelopen tien jaar bruikbare ervaring opgebouwd met het sluiten van de materiaalkringloop in de bouwsector, in combinatie met het betrekken van talenten uit de wijk. Hiermee worden nieuwe gebouwen met het materiaal van de oude gebouwen gerealiseerd ('de circulaire economie'), wordt een hoge participatie in de wijk bereikt en krijgen mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt weer nieuwe kansen ('de inclusieve economie').
- De aanpak van Rotterdam Cirkelstad geeft concrete invulling aan de groene groeistrategie en de grondstoffenaanpak ('van afval naar grondstof') van de Rijksoverheid. De aanpak leent zich om navolging in andere steden te stimuleren en om, waar mogelijk, toe te passen op het vastgoed in eigendom van de Staat der Nederlanden.
- Partijen veronderstellen dat de transitie naar een circulaire en inclusieve economie met name een implementatievraagstuk is. Publieke en private organisaties en bedrijven richten zich op het in uitvoering brengen van projecten in de regio en het borgen van de ervaringen om de ambitie tot gemeengoed in Nederland te brengen.
- Partijen willen met deze Green Deal een koplopersgroep creëren ten behoeve van andere steden in Nederland door kennis en ervaringen stevig te verankeren, waardoor een verdere opschaling op landelijke niveau bereikbaar wordt.